Euroopa Parlament
2024-2029

Väliskomisjon

2025/2250(INI)

16.2.2026

RAPORTI PROJEKT

mis käsitleb komisjoni 2025. aasta aruannet Albaania kohta
(2025/2250(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Andreas Schieder

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK....3

SELETUSKIRI....8

LISA: SISENDI DEKLARATSIOON....9

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

mis käsitleb komisjoni 2025. aasta aruannet Albaania kohta
(2025/2250(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Albaania Vabariigi vahelist stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut[1],

– võttes arvesse Albaania poolt 24. aprillil 2009. aastal esitatud ELi liikmeks saamise avaldust,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrust (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu[3],

– võttes arvesse komisjoni 5. veebruari 2020. aasta teatist „Ühinemisprotsessi tõhustamine – Lääne-Balkani riikide usutavad väljavaated saada ELi liikmeks“ (COM(2020)0057),

– võttes arvesse komisjoni 8. novembri 2023. aasta teatist „Uus Lääne-Balkani majanduskasvu kava“ (COM(2023)0691),

– võttes arvesse ELi reformi- ja kasvurahastu raames esitatud Albaania reformikava, mille komisjon 23. oktoobril 2024 heaks kiitis,

– võttes arvesse komisjoni 8. juuli 2025. aasta teatist „2025. aasta aruanne õigusriigi kohta“ (COM(2025)0900), millele on lisatud komisjoni talituste töödokument „2025. aasta aruanne õigusriigi kohta – Peatükk õigusriigi olukorra kohta Albaanias“ (SWD(2025)0928),

– võttes arvesse komisjoni 4. novembri 2025. aasta teatist „2025. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2025)0690) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti, mis käsitleb 2025. aasta aruannet Albaania kohta (SWD(2025)0750),

– võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) valimisvaatlusmissiooni 23. oktoobri 2025. aasta lõpparuannet 11. mail 2025. aastal toimunud Albaania parlamendivalimiste kohta,

– võttes arvesse 17. detsembril 2025 Brüsselis toimunud ELi ja Lääne-Balkani

[1] ELT L 107, 28.4.2009, lk 166, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2009/332/oj.
[2] ELT L 330, 20.9.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
[3] ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

tippkohtumise deklaratsiooni,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Albaania kohta,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0000/2026),

A. arvestades, et ELi laienemine on endiselt strateegiline investeering rahusse, julgeolekusse, stabiilsusesse ning demokraatlikku ja sotsiaal-majanduslikku arengusse kogu Euroopas;

B. arvestades, et Albaania selge strateegiline siht on endiselt liikumine ELi liikmesuse poole ning riik on täielikult omaks võtnud ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP);

C. arvestades, et Albaania on olnud ELi kandidaatriik alates 2014. aastast, alustas ühinemisläbirääkimisi 2022. aasta juulis, läbis edukalt sõelumisprotsessi 2023. aasta novembris ning temaga avati kõik läbirääkimispeatükkide teemaplokid ajavahemikul 15. oktoobrist 2024 kuni 17. novembrini 2025;

D. arvestades, et Euroopa Komisjoni 2025. aasta aruandes Albaania kohta kinnitatakse, et riik teeb jätkuvalt edusamme enamikus ühinemisega seotud valdkondades, kuid rõhutatakse ühtlasi vajadust põhjalikumate, järjepidevamate ja pöördumatute reformide järele;

E. arvestades, et laienemisprotsessi usaldusväärsus sõltub rangest tingimuslikkusest, saavutustel põhinevatest edusammudest ja reformide tulemuslikust rakendamisest, mitte üksnes õigusaktide ametlikust vastuvõtmisest;

F. arvestades, et Albaania ELiga ühinemise edenemiseks on endiselt hädavajalik tugevdada demokraatlikke institutsioone, kohtusüsteemi sõltumatust, korruptsioonivastaseid jõupingutusi, meediavabadust ja põhiõigusi;

G. arvestades, et OSCE/ODIHRi soovitusi valimiste läbiviimise edasiseks parandamiseks Albaanias ei ole veel täielikult arvesse võetud;

1. väljendab heameelt selle üle, et Albaania on silmapaistvalt pühendunud ELiga integreerumisele, mida toetavad üksmeelselt kõik erakonnad ja ülekaalukas enamus kodanikke, ning tunnustab saavutust, et Albaania avas kõik ühinemisläbirääkimiste teemavaldkonnad vaid 13 kuu jooksul;

2. väljendab heameelt Albaania kavatsuse üle viia ühinemisläbirääkimised lõpule 2027. aasta lõpuks ja viimastel aastatel tehtud kiirete edusammude üle; rõhutab vajadust tagada õigusaktide põhjalik rakendamine;

3. märgib, et Euroopa Komisjoni hinnangul on Albaania valimisraamistik konkurentsipõhiste valimiste korraldamiseks üldjoontes piisav, kuid komisjon kordab, et on mures ebavõrdsete tingimuste, haldusressursside väärkasutamise, häälte ostmise süüdistuste ja valijatele surve avaldamise pärast; kutsub seetõttu valitsevat enamust ja

opositsiooni üles jätkama põhjalikku valimisreformi konstruktiivselt ja kaasavalt ning tihedas koostöös kodanikuühiskonnaga ja aegsasti enne tulevasi valimistsükleid täielikult rakendama OSCE/ODIHRi ja Veneetsia komisjoni soovitusi, mida pole veel rakendatud;

4. väljendab muret jätkuva poliitilise polariseerumise ja vastasseisu õhutavate poliitiliste hoiakute pärast, mis õõnestavad parlamentaarset järelevalvet, üldsuse usaldust ja demokraatlike institutsioonide tõhusat toimimist;

5. ärgitab tugevdama parlamentaarset kontrolli täitevvõimu üle, suurendama seadusandlike menetluste läbipaistvust ning konsulteerima sisukamalt kodanikuühiskonna organisatsioonide, sotsiaalpartnerite ja sõltumatute institutsioonidega;

Õigusriik, kohtusüsteem ja korruptsioonivastane võitlus

6. väljendab heameelt selle üle, et jätkub kohtusüsteemi reformimise protsess, mis hõlmab ka kohtunike ja prokuröride taustakontrolle, ning see on aidanud suurendada vastutust ja usaldusväärsust kohtusüsteemis; märgib siiski, et jätkuvalt on probleeme kohtusüsteemi tõhususe, pooleliolevate kohtuasjade kuhjumise, kohtupraktika järjepidevuse ja lubamatu mõjutamise katsetega;

7. nõuab kohtusüsteemi juhtorganite edasist tugevdamist, et tagada nende sõltumatus, läbipaistvus ja kutsealane suutlikkus, ning püsivaid investeeringuid kohtute taristusse ja digitaliseerimisse;

8. rõhutab, et korruptsioon on endiselt tõsine probleem ning vaatamata õigus- ja institutsioonilise raamistiku puhul tehtud edusammudele peab Albaania saavutama veelgi paremaid tulemusi uurimistes, süüdistuste esitamisel ja lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel, eelkõige suurkorruptsiooni juhtumite puhul;

9. rõhutab, et korruptsiooni vastu tuleb võidelda kõigil tasanditel, et suurendada kodanike usaldust riigiasutuste vastu ja saavutada prognoositav ettevõtluskeskkond;

10. rõhutab, et tähtis on tõhusalt võidelda organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas rahapesu ja ebaseadusliku uimastikaubanduse võrgustike vastu, ning nõuab tihedamat koostööd selliste ELi ametitega nagu Europol ja Eurojust;

Põhiõigused ja meediavabadus

11. nõuab väljendusvabaduse ja meedia mitmekesisuse kaitsmiseks täiendavaid jõupingutusi, sealhulgas suuremat läbipaistvust meediakanalite omanike võimalike huvide konfliktide suhtes, kaitsemeetmeid ajakirjanikele avaldatava poliitilise ja majandusliku surve vastu ning meediatöötajate vastu suunatud ähvarduste ja rünnakute tõhusat uurimist;

12. ärgitab Albaaniat tugevdama institutsioonilist raamistikku vähemuste ja haavatavate elanikkonnarühmade, sealhulgas romade ja egiptlaste, puuetega inimeste, võõrtöötajate ja LGBTIQ+-inimeste kaitsmiseks ning tagama diskrimineerimisvastaste õigusaktide tõhusa rakendamise; on mures soolise võrdõiguslikkuse vastase retoorika pärast poliitilises arutelus;

13. rõhutab, et on vaja parandada õiguskaitse kättesaadavust, eelkõige haavatavate ja tõrjutud elanikkonnarühmade puhul;

Avaliku halduse reformid ja valitsemistava

14. tunnustab edusamme avaliku halduse reformimisel, sealhulgas strateegilisel planeerimisel ja koordineerimisel; rõhutab siiski, et tulemuspõhise värbamise ja depolitiseerimise tagamiseks avalikus teenistuses on vaja rohkem pingutada;

15. nõuab poliitika paremat kavandamist, otsustuse tegemist tõenduspõhiselt ja läbipaistvaid eelarveprotsesse, sealhulgas tugevamat parlamentaarset järelevalvet riigi rahanduse üle;

Sotsiaal-majanduslikud reformid ja keskkond

16. väljendab heameelt, et Albaania on pühendunud ELi Lääne-Balkani majanduskasvu kava rakendamisele; märgib siiski, et endiselt esineb struktuurseid puudusi, nagu varimajandus, tootlikkuse piiratud kasv ja keeruline ettevõtluskeskkond; kordab, et oluline on täiustada Lääne-Balkani riikide vahelist transporditaristut ja arendada ühendusi ELi liikmesriikidega;

17. rõhutab, et kestliku majanduskasvu ja sotsiaalse sidususe tagamiseks on oluline investeerida haridusse, oskuste arendamisse ja innovatsiooni;

18. toonitab, et tõeline sotsiaaldialoog on esmatähtis, et laienemisest saaksid kasu eri elanikkonnarühmad; peab kahetsusväärseks, et Albaania töönõukogu koosolekuid korraldatakse harva; nõuab kolmepoolsete konsultatsioonide protsessi tõhustamist, sealhulgas ametiühingute piisavat esindatust; rõhutab vajadust veelgi enam toetada sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamist;

19. märgib murega, et Euroopa Komisjoni hinnangul ei ole viimase aasta jooksul keskkonna ja kliimamuutuste valdkonnas edusamme tehtud;

Välispoliitika ja piirkondlik koostöö

20. tunnustab Albaaniat selle eest, et riik järgib jätkuvalt täiel määral ELi ühist välis- ja julgeolekupoliitikat, sealhulgas piiravate meetmete rakendamisel, ja osaleb jätkuvalt ÜJKP missioonidel ja operatsioonidel ning kiidab riigi konstruktiivset rolli piirkondliku stabiilsuse edendamisel;

21. rõhutab heanaaberlike suhete ja piirkondliku koostöö tähtsust laienemisprotsessis ning väljendab heameelt Albaania aktiivse osalemise üle piirkondlikes algatustes;

ELi toetus

22. väljendab heameelt selle üle, et EL on andnud Albaaniale IPA III ning reformi- ja kasvurahastu raames rahalist ja tehnilist abi, ning toonitab, et selline toetus peab ka edaspidi olema kindlalt seotud reformide konkreetse rakendamise ja mõõdetavate tulemustega;

°

° °

23. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Albaania Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.

SELETUSKIRI

Raportis hinnatakse Albaania ELiga ühinemise protsessi seisu ja viimaseid arenguid. See hõlmab parlamendi vastust Euroopa Komisjoni 2025. aasta laienemisaruandele.

Albaania on olnud ELi kandidaatriik alates 2014. aastast, alustas ühinemisläbirääkimisi 2022. aasta juulis, läbis edukalt sõelumisprotsessi 2023. aasta novembris ning temaga avati kõik läbirääkimispeatükkide teemaplokid ajavahemikul 15. oktoobrist 2024 kuni 17. novembrini 2025 ehk rekordiliselt veidi üle aasta jooksul;

Käesoleval ja järgmisel aastal peab Albaania säilitama sama tempo, kui ta soovib saavutada oma eesmärgi olla 2027. aasta lõpuks valmis ELiga ühinemiseks. See võimaldaks liikmesriikidel jätkata Albaania ELiga ühinemise lepingu ratifitseerimist, et riik võiks ELiga liituda kümnendi lõpuks. Järgmises etapis on väga oluline tehtud reformide tegelik tulemuslik rakendamine.

Käesolevas raportis hinnatakse Albaania edusamme demokraatlike institutsioonide, meediavabaduse, kodanikuühiskonna kaasamise, põhiõiguste, õigusriigi, sotsiaal-majanduslike reformide, keskkonna, piirkondliku koostöö ja välispoliitika valdkonnas.

Vaatamata tehtud edusammudele on Albaanial endiselt vaja lahendada mõned probleemid, näiteks ületada riigisisene poliitiline polariseerumine ja parandada poliitilist kultuuri, tugevdada õigusriiki ja tõhustada korruptsioonivastaseid reforme.

Käesoleva aasta aruandes pööratakse erilist tähelepanu sotsiaal-majanduslikele reformidele ning toonitatakse, et tõeline sotsiaaldialoog on esmatähtis, et laienemisest saaksid kasu kõik elanikkonnarühmad.

LISA: SISENDI DEKLARATSIOON

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab raportöör, et kasutas raporti projekti koostamisel oma raportis toimikuga seotud küsimuste kohta sisendmaterjali, mida ta sai järgmistelt huvide esindajatelt, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe[1] kohaldamisalasse, või järgmistelt kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajatelt:

1. Huvide esindajad, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe kohaldamisalasse
2. Kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajad
Government of Republic of Albania
Members of Parliament of the Republic of Albania

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt raportöör.

Kui loetelus on märgitud füüsiliste isikute nimi või ametikoht või mõlemad, kinnitab raportöör, et ta on esitanud asjaomastele füüsilistele isikutele Euroopa Parlamendi andmekaitseteate nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), milles on kindlaks määratud nende isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavad tingimused ja sellise töötlemisega seotud õigused.

[1] Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 20. mai 2021. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe kohustusliku läbipaistvusregistri kohta (ELT L 207, 11.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).